

Utbildningsdepartementet Dnr U2019/00304/UH

Apotekarsocieteten remissvar ”En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan” SOU 2019:6 Dnr U2019/00304/UH

Apotekarsocieteten är en ideell förening med 5 300 medlemmar och vars stadgar godkänts av regeringen. Föreningens syfte är att verka för en bra utveckling och användning av läkemedel och därtill närliggande medicinteknik. Medlemmarna återfinns inom hela läkemedelskedjan från tidig forskning, utveckling, kvalitet, tillverkning och användning och representerar olika professioner i denna kedja. För att uppnå en bra utveckling och användning av läkemedel främjar Apotekarsocieteten kunskaps- och kompetensutveckling inom läkemedelsområdet.

Mot denna bakgrund lämnar Apotekarsocieteten följande remissvar som har fokus på utredningens kapitel 6 Utbildning och forskning.

Apotekarsocieteten ser med tillförsikt att vissa grundparametrar som våra medlemmar ser som viktiga för högskolans uppgift lyfts fram i utredningen. Det gäller vikten av krav på kvalitet och långsiktighet i forskningen samt att andelen direkta statsanslag till grundforskning ökar.

Utredningen sammanfattar att en ändamålsenlig styrning för starka och ansvarsfulla lärosäten måste:

- *Främja akademisk frihet, kvalitet och ansvarstagande* – garantera det fria kunskapssökandet och främja en stark kvalitetskultur genom att hålla fokus på resultat och kvalitet och samtidigt undvika detaljstyrning eller snedvridande incitament
- *Främja ett rollsäkert samhällsansvar* – lärosätena bör förväntas att utifrån en stark akademisk integritet göra vad den kan för att den kunskap och kompetens som skapas kommer samhället till nytta i samhället på olika sätt
- *Främja strategisk handlingsförmåga* – ge lärosätena långsiktiga ramar och handlingsutrymme att ta ansvar utifrån sina respektive förutsättningar

Detta är grundförutsättningar som Apotekarsocieteten ställer sig bakom. Utöver dessa vill föreningen även understryka vikten av att det inom ramen för grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå ingår samverkan mellan ämnesområden/vetenskapsområden. Framtidens yrkesliv ställer höga krav på tvärprofessionellt samarbete för att lösa framtidens utmaningar och höga utvecklingstakt.

Nedan följer kommentarer på valda delar av betänkandet:

6. Utbildning och forskning

6.1 Kopplingen mellan utbildning och forskning

Apotekarsocieteten delar utredningens tankar om en stark koppling mellan utbildning och forskning. Att utforma styrningen av universitet och högskolor så att den hanterar utbildning och forskning samlat ger förutsättningar för hög kvalitet och att den utbildning som bedrivs vid högskolor och universitet ligger i framkant. Detta ger också förutsättningar för att lärare vid universiteten även får tid till forskning och att det inte blir två världar där en del står för utbildning på grundnivå och en annan del för forskningen. Detta stödjer även utredningens grundtankar om att främja akademisk frihet och kvalitet.

6.3 Lärosätenas ansvar för livslånga lärandet

Apotekarsocieteten stödjer utredarens förslag att det i högskolelagen åter regleras att det i utbildning på grundnivå och avancerad nivå även ingår fortbildning och vidareutbildning.

Kopplat till detta vill Apotekarsocieteten understryka vikten av fortbildning är extra viktig för legitimationsyrken. Utvecklingstakten är hög inom flera områden där arbetstagarens behov att utbilda sig för att kunna utföra sina arbetsuppgifter kommer att behöva högre/bredare/djupare kompetens. Ett aktuellt område är legitimationsyrkena inom hälso-och sjukvården där Sverige är ett av fåtal länder som inte kräver regelbunden formell fortbildning för bibehållen legitimation. För just dessa yrkeskategorier är det dessutom en patientsäkerhetsfråga. Apotekarsocieteten vill därför lyfta vikten av samordning i denna fråga med Socialdepartementet och dess myndigheter.

I utredningen beskrivs hur dels fortbildning och vidareutbildning samt karriärväxling och bildning (för individens egen utveckling) kan genomföras inom ramen för befintlig verksamhet i högskolorna framförallt via uppdragsutbildningar. Utöver att göras helt inom ramen för högskolorna vill Apotekarsocieteten föreslå att högskolor även bör uppmuntras till samverkan med externa aktörer för utformning och genomförande av utbildningar som har som huvudsyfte att vara fort- och vidareutbildning.

6.4 Utbildning på forskarnivå

Forskarutbildningens dimensionering styrs av lärosätena och inte av regering och riksdag. För att kunna göra vissa övergripande nationella analyser och satsningar föreslår Apotekarsocieteten att lärosätena följer upp forskarutbildningens kvalitativa och kvantitativa utveckling på motsvarande sätt som sker för utbildningarna på grundnivå och avancerad nivå. Apotekarsocieteten anser att detta är viktigt för att koppla ihop med olika nationella satsningar inom vissa områden, såsom exempelvis den nyligen framtagna life science strategin.

6.6 Forskning

Utredaren föreslår att regering och riksdag uttalar ett mål och formulerar en plan för att andelen direkta statsanslag ska utgöra minst hälften av de totala forskningsintäkterna vid universitet och högskolor inom den närmaste åttaårsperioden. Apotekarsocieteten stödjer utredarens förslag men vill lägga till att målsättningen bör vara ytterligare ökning på ännu längre sikt.

Andelen direkta statsanslag har minskat från 51% till 44% mellan 1997 och 2017. Under samma period har den globala konkurrensen ökat och många länder investerar större andelar i universitetens forskningsanslag. Målsättningen om minst 50% innebär således om att ta Sverige tillbaka till en tidigare minimi-nivå. Större insatser krävs för att hålla en internationellt stark position.

Ett ytterligare tillägg är att de direkta statsanslagen är en förutsättning för den fria grundforskningen. Apotekarsocieteten vill understryka vikten av att grundforskningen i Sverige även fortsättningsvis ska vara

stark, oberoende och långsiktig. Det finns flera viktiga exempel på viktiga banbrytande forskningsframgångar från den mycket tidiga grundforskningen där de framtida användningsområdena är svåra att definiera, men där just den nyfikenhetsdrivna forskningen fyller funktioner som först långt senare visar sig möjliggöra helt nya tillämpningsområden. De direkta statsanslagen och den fria grundforskningen är således en förutsättning för vidareutveckling och tillgodogörandet av forskning i samhället, samverkan och innovationssystemet.

Forskning och innovation är nära sammankopplat och det är även viktigt att titta på steget från forskning till utveckling av produkter. Utredarens föreslår att belysa Högskolans roll i det nationella innovationssystemet i en särskild utredning vilket Apotekarsocieteten tillstyrker.

I styrning av universitet och högskolor ligger även att stödja möjlighet att fortsätta som forskare efter disputation. Antalet disputerade personer ökar i Sverige men det är viktigt att det i framtiden även finns möjligheter för unga forskare att göra akademisk karriär i Sverige. En ökning av det direkta statsanslaget till universitets och högskolors forskningsintäkter kan vara ett steg i rätt riktning.

Enligt uppdrag

Birgitta Karpesjö, Leg apotekare
Kommunikationsansvarig
Apotekarsocieteten
Postadress: Box 1136, 111 81 Stockholm
Besöksadress: Wallingatan 26A,
Telefon: 0708 14 12 71